

– стягнення заборгованості за проблемними кредитами.

Висновки. На сьогодні одне з головних питань для оздоровлення банківської системи України – робота з проблемними активами банку, а також вибір методу управління ними. З огляду на це важливим є з'ясування реальної вартості негативних активів, а також визначення аспектів співпраці банків з колекторськими агентствами і компаніями з управління проблемними кредитами. Актуальним питанням є державна підтримка банківської системи України шляхом створення санаційного банку або так званого банку “поганих активів” на базі вже існуючого національного банку. Потребує розробки правове забезпечення реалізації механізму фінансування викупу проблемних активів через державні аукціони щодо викупу майна, що перебуває в заставі.

Джерела та література:

1. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків затверджене постановою Правління Національного банку України від 06.07.2000 № 279 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
2. Галіцейська Ю. Оптимізація роботи банків із залучення депозитів населення в умовах фінансової кризи / Ю. Галіцейська // Банківська справа. – 2009. – № 6. – С. 85-91.
3. Алексеев А. Модель оптимізації активно-пасивних операцій комерційного банку / А. Алексеев, А. Розумний // Фінанси України. – 2000. – № 8. – С. 123-130.
4. Карчева Г. Особливості функціонування банківської системи України в умовах фінансово-економічної кризи / Г. Карчева // Вісник НБУ. – 2009. – № 11. – С. 10-16.
5. Національний банк України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>.
6. Банки таємно продають проблемні борги? : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrudprom.com/digest/Banki_tamno_prodayut_problemn_borgi.html.
7. АТ “Банк Фінанси та Кредит” : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.fcbank.com.ua/>

Сулейманова Е.Р., Кремпова Н.Л.

УДК 658.15

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні спостерігається нестача фінансових ресурсів у багатьох суб'єктів господарювання. Це обумовлено рядом обставин: втратою підприємствами власних фінансових ресурсів внаслідок збиткової їх роботи та інфляції, недосконалістю системи оподаткування підприємств, що супроводжується іммобілізацією їх фінансових ресурсів, високою вартістю залучення позичкових коштів. За сучасних умов значно підвищуються вимоги до ефективного управління фінансовими ресурсами.

В сучасних умовах ринкових відносин різко зростає значення фінансової стійкості підприємств. Обмеженість у власних фінансових ресурсів і високої вартості залучених ресурсів, формування та реалізація ефективного механізму управління фінансовими ресурсами на підприємстві стає основою збереження фінансової стійкості, стабільності функціонування й стратегічного розвитку організації. [2] Нестача фінансових ресурсів негативно впливає на виробничо-господарську діяльність підприємств, спричиняє виникнення та зростання заборгованостей перед суб'єктами господарювання та сплаті податків. При цьому зменшуються можливості фінансування подальшого розвитку підприємств, скорочення надходження до бюджету.[3] За цих обставин важливого значення набуває необхідність дослідження процесів формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємств обумовлена, насамперед, основними принципами, пов'язаними з проблемами забезпечення ефективної діяльності та досягнення динамічної рівноваги із зовнішнім середовищем, пошуком шляхів виживання підприємств за умов розвитку ринку та інтеграційних процесів, нових факторів їх успіху в конкурентному середовищі.

Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ процесу формування і використання фінансових ресурсів підприємств внесли вітчизняні вчені-економісти М. Білик, І. Бланк, Л. Буряк, О. Василик, А. Даниленко, А. Загородній, І. Зятковський, Л. Костирко, В. Сенчагов, С. Огородник, В. Опарін, А. Поддєрьогін, О. Романенко, О. Терещенко, В. Федоров та інші. Усі вони акцентують увагу на оптимальному співвідношенні між власним і позиковим капіталом, за якого забезпечується найефективніша пропорційність між дохідністю та фінансовою стійкістю підприємства.

Мета і завдання дослідження. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства та аналіз наслідків раціонального управління ними. Відповідно до цієї мети поставлені такі завдання:

- провести аналіз та дати оцінку ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- визначити та проаналізувати основні статті залучення фінансових ресурсів;
- виявити проблеми, що існують у цій галузі
- формування пропозицій щодо підвищення ефективності управління, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства.

Виклад основного матеріалу. Більш докладно на прикладі КРВП «Кримтролейбус» нами буде розглянута дана проблема.

Аналізу змін структури капіталу КРВП «Кримтролейбус», детальніше розглянемо у табл. 1.1.

Таблиця 1.1. Структура капіталу КРВП «Кримтролейбус».

Показник	2008		2009		2010		Відх-ня т.грн		Темп, %	
	Сума, тис. грн	Питома вага%	Сума, тис. грн	Питома вага%	Сума, тис. грн	Питома вага%	2009/2008	2010/2009	2009/2008	2010/2009
I. Власний капітал	17518	63,2	11769	31,8	10454	31,6	-5749	-1315	67,2	88,8
Статутний капітал	18983	68,5	18983	51,3	18983	57,3	-	-	100	100
Додатковий вкладений капітал	14486	52,3	12226	33,02	11008	33,3	-2260	-1218	84,4	90
Нерозподілений прибуток	(15951)	(57,6)	(19440)	(52,5)	(19537)	(59)	(348)	(97)	(122)	(100,5)
II. Позиковий капітал	10182	36,8	25252	68,2	22654	68,4	15070	-2598	248	89,7
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточ.зобов'язання	9600	34,7	24009	64,9	22048	66,6	14409	-1961	250	92
Інші поточні зобов'язання	145	0,5	833	2,3	223	0,7	688	-610	574,5	26,8
Доходи майбутніх періодів	437	1,6	410	1,1	383	1,1	-27	-27	94	93,4
Усього джерел	27700	100	37021	100	33108	100	x	x	x	x

Джерело: розроблено автором на основі даних балансу підприємства за 2008-2010рр.

На основі рис 1.1, який зроблено на основі даних табл.1.1, ми спостерігаємо таку динаміку, у 2008р. власний капітал склав 63,2%, навпроти вагу 2009 р. у якому власний капітал дорівнював 31,8%, що на 0,2 % більше ніж у 2010 р., що є негативним фактором. В свою чергу позиковий капітал навпаки має тенденцію до щорічного росту, так його питома вага у 2008 р склала 36,8%, 2009 р. 68,2%, 2010 р. 68,4%, що свідчить про щорічне збільшення позикових коштів.

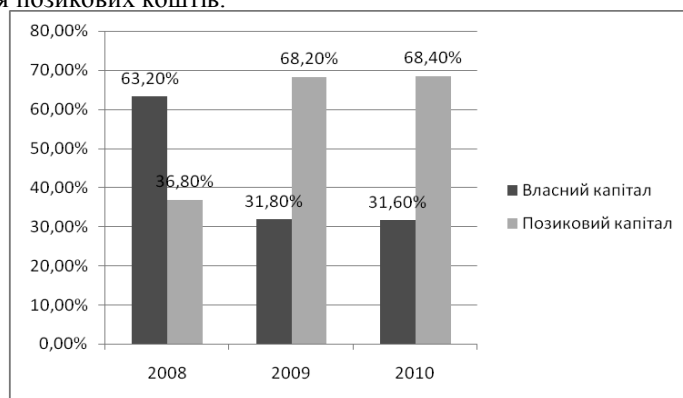

Рис 1.1. «Динаміка капіталу КРВП «Кримтролейбус».

За даними табл.1.1 у 2009 р. відносно 2008 р. відбувається зменшення власного капіталу на 5749 тис. грн., в свою чергу у 2010р. у порівнянні з 2009 р. власний капітал зменшився на 1315 тис. грн.. Така динаміка відбувалась за рахунок зменшення щорічно іншого додатково вкладеного капіталу, та збільшення нерозподіленого прибутку. Це в свою чергу негативна тенденція. Інший додатковий капітал, який був перерахован на баланс підприємства, сума нарахованого щомісячного зносу лягає у прибуток підприємства, за рахунок чого зменшився додатковий капітал, а як наслідок і власний капітал. Стосовно статі «Нерозподілений прибуток», різниця у -3489 тис. грн. в 2009р. в порівняні з 2008 р. відбулося за рахунок перевірки КРУ за актом, згідно якого були відредаговані статі бухгалтерського обліку за станом поточного року. У 2010 р. згідно відредагованим позиціям за актами КРУ, збільшення за цією статтею відбулося за рахунок збільшення заробітної плати та збільшення амортизації, які привели до збитку в сумі 97 тис.грн.

Що стосується залученого капіталу, у його структурі найбільшу частку займають поточні заборгованості, з яких найбільш вагому частку займають поточні заборгованості за довгостроковими заборгованостями які у 2008р. склали 87,5%, у 2009р. -87,9%, у 2010р. -94,3% від загальної суми позикового капіталу.

Незначна частка у позиковому капіталі приходить на кредиторську заборгованість у 2008р.- 6,8%, 2009 р.-7,2% ,2010 р.-3%, на доходи майбутніх періодів у 2008р.-4,3% , 2009 р.-1,6% ,2010 р.-1,7% від загальної суми позикового капіталу.

Збільшення поточних заборговань у 2009р. відносно 2008р. на 15097 тис. грн. пов'язана в першу чергу з збільшенням кредиторської заборгованості на 162%, а також за рахунок збільшення нарахувань на кредити, страхування транспорту, а також пасажирів, ціна якої входить у вартість білетів. Слід також зазначити, факт зменшення на 10%, або на 2598 тис. грн. у 2010 р. в порівнянні з 2009 р., що у 2010 р. підприємство КРВП «Кримтролейбус» було поставлено на санацію, за рахунок цього були зменшені поточні заборгованості пов'язанні зі зменшенням виплат у бюджет податків. Також у 2010 р спостерігається зменшення по статтям кредиторської заборгованості на 1133тис. грн., зменшилися нарахування % на кредити, зменшення заробітної плати, котра на кінець року була погашена за рахунок отриманої субвенції. Щорічний спад за статтею «Доходи майбутніх періодів» пов'язаний з модернізацією основних засобів та аварійно-відновлювальні роботи контактної мережі 12,2004 р.

Важливим для аналізу джерел фінансових ресурсів підприємства є визначення показників структури капіталу. Виділяють такі показники структури капіталу:[5]

Коефіцієнт концентрації власного капіталу:

$$K_{\text{вк}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ВБ}} \quad (1.1),$$

де: ВК – власний капітал, ВБ – валюта балансу. Норма не менше за 0,5–0,6.

Коефіцієнт фінансової залежності не повинен перевищувати 0,4–0,5.

$$K_{\text{кфз}} = \frac{\text{ВБ}}{\text{ВК}} \quad (1.2),$$

де: ВБ – валюта балансу, ВК – власний капітал.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу:

$$K_{\text{кпк}} = \frac{\text{ПК}}{\text{ВБ}} \quad (1.3),$$

де: ПК- позиковий капітал (довгострокові і короткострокові зобов'язання підприємства) ВБ - валюта балансу.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів.:

$$K_{\text{вп}} = \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}} \quad (1.5),$$

де: ВК - власний капітал підприємства ПК - позиковий капітал.

Чим більше коефіцієнт перевищує 1, тим більше залежність підприємства від позикових коштів.

Більш детально розглянемо значення цих показників у табл.1.2. Як ми бачимо показники коефіцієнта концентрації власного капіталу у 2008 р. відповідають нормативу, але відносно до 2009-2010 рр. відбувається зменшення значення цього показника, що свідчить про погіршення фінансового стану підприємства, за рахунок збільшення рівні нерозподіленого прибутку, який у 2009 р. становив (19440) тис грн., а 2010 р. (19537) тис грн., що характеризує КРВП «Кримтролейбус» як підприємство не прибуткове і фінансово не стабільне.

Стосовно коефіцієнта фінансової залежності спостерігаємо зростання цього показника в динаміці, що означає збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства.

Таблиця 1.2. Аналіз коефіцієнтів КРВП «Кримтролейбус».

Показник	2008	2009	2010	Абсолютне відхилення, тис. грн	
				2009/2008	2010/2009
$K_{\text{вк}}$	0,6	0,3	0,3	-0,3	-
$K_{\text{кфз}}$	1,6	3,1	3,2	1,5	0,1
$K_{\text{кпк}}$	0,4	0,7	0,7	-0,3	0
$K_{\text{вп}}$	0,6	2,1	2,2	1,5	0,1

Джерело: розроблено автором

Коефіцієнт концентарції позикового капіталу зростає в динаміці, так у 2008 він становив 0,4, а у 2009 та 2010 рр. дорівнював 0,7, що свідчить про збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства. Відносно коефіцієнта співвідношення позикових і власних коштів у 2008 р. він мав значення 0,6, але у 2009 та 2010 рр. збільшився до 2,2, що свідчить про посилення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, тобто про деяке зниження фінансової стійкості КРВП «Кримтролейбус».

Висновки. Таким чином, ми бачимо, що КРВП «Кримтролейбус» є підприємством не прибутковим і фінансово не стабільним, про що свідчить його залежність від фінансових ресурсів залучених зовні, а не власних ресурсів. Саме тому важливе значення в управлінні фінансовими ресурсами має процес розробки системи фінансових планів, який полягає у визначенні фінансових цілей, встановленні рівня відповідності цих цілей поточному фінансовому стану підприємства та формулюванні послідовності дій, спрямованих на досягнення мети: виведення підприємства зі стану залежності від позикових ресурсів. А також у процесі планування розробляти узагальнюючі фінансові показники кількісного та якісного характеру і визначити найбільш ефективні шляхи їх досягнення. Під час розрахунку оптимального співвідношення власного та позикового капіталу необхідно враховувати не тільки вже відпрацьовані методи оптимізації структури капіталу, але й показники резерву капіталу, рентабельності капіталу підприємства та кредитоспроможності. Також слід зазначити, що зміни, які відбуваються в умовах господарювання повинні підштовхнути теоретиків до нового бачення терміну фінансові ресурси, впроваджувати досвід західних вчених та модернізувати вже існуючі моделі та методи аналізу фінансових ресурсів підприємства. Отже, удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємств слід розглядати, як один із головних чинників підвищення ефективності будь-якої виробничо-господарської діяльності. Для досягнення стійкої моделі формування і використання фінансових ресурсів підприємств пріоритетність повинна надаватись внутрішнім фінансовим ресурсам. Побудова оптимальної моделі пов'язана із залученням зовнішніх ресурсів шляхом акціонування та кредитування. Від цього залежить поліпшення позиції підприємства в конкурентній боротьбі, його стабільне функціонування та динамічний розвиток.

Джерела та література:

1. Буряк П. Ю. Формування і надання інформації про фінансові ресурси підприємства / П. Ю. Буряк // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 123-125.
2. Волк І. Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна сутність та ефективність управління / І. Ф. Волк // Держава та регіони. – 2007. – № 6. – С. 339-342.
3. Волк І. Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна сутність та ефективність управління / І. Ф. Волк // Держава та регіони. – 2009. – № 6.
4. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства / Ю. В. Лукіна // Фінанси України. – 2006. – № 3. – С. 113-118.
5. Опарін В. М. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення / В. М. Опарін // Вісник НБУ. – 2000. – С. 10-11.

Тонкиш Н.Н., Шальнева В.В.**УДК 658.713****АЛГОРИТМ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЛИЗИНГОВЫХ ПЛАТЕЖЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ
В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ**

Актуальность проблемы. В условиях финансового и экономического кризиса в Украине лизинговая деятельность становится важным стимулом инновационной деятельности, одним из способов минимизации затрат, а также путём обновления основных фондов и улучшения финансового состояния предприятия.

Анализ последних научных исследований и публикаций. Развитие лизинговых отношений в Украине, происходящее в последние годы, отражено в экономической литературе. Сути и классификации лизинговых операций, организации лизинговой деятельности, расчёту платежей, зарубежному опыту лизинговой деятельности уделяли внимание такие учёные, экономисты, как Внукова Н.М., Ольховиков О.В., Николаев В.П., Кузьмин О.Е., Завгородний А.Г., Мищенко В.И., Луцив Б.Л., Чекмарёва О.М., Прилукский Л.Н., Кабатова Э.Э. Тем не менее освещение лизинга как способа активизации инновационной деятельности ещё не нашло надлежащего отображения в научных исследованиях.

Целью данного исследования является анализ сущности лизинга, как одного из видов инновационной деятельности. Выявление отличительных особенностей и преимуществ лизинга перед кредитом.

Изложение основного материала исследования. Лизинг в мировой экономике занимает второе место по объемам инвестиций после банковского кредита, потому что он является одним из наиболее прогрессивных методов материально-технического обеспечения производства и открывает пользователям широкий доступ к передовой технике и технологиям.

Если для модернизации производства планируется прибегнуть к такому финансовому инструменту, как лизинг, то помимо юридических аспектов, придется хорошо вникнуть в финансово-экономическую составляющую сделки. Прежде чем лизинговая компания примет предприятие в качестве надежного клиента, то потребуются предоставить ей бизнес-план. В этом документе должна быть проработана его финансовая часть или технико-экономическое обоснование, в частности произвести расчет лизинговых платежей. От этого очень часто зависит эффективность лизинговой сделки.

Построение графика лизинговых платежей может производиться по различным методикам в зависимости от вида лизинга, формы и способа выплат, а также условий функционирования экономики, то есть при стабильном развитии или с учетом инфляционных процессов.

Исходя из отечественной практики лизингового бизнеса у потенциального лизингополучателя, обычно появляется выбор в методике начисления лизинговой маржи (дохода лизингодателя):

- аналогично плате за пользование заемными ресурсами (когда за базу расчета берется непогашенная сумма задолженности, а маржа уплачивается в течение всего срока лизингового договора);
- периодическая уплата фиксированной стоимости (когда маржа уплачивается в течение всего срока лизингового договора, но ее величина рассчитывается в зависимости от контрактной стоимости объекта лизинга);
- равными частями в течение нескольких первых лизинговых платежей с определением маржи как доли от стоимости объекта лизинга (в этом случае абсолютная величина маржи будет значительно снижена).

В первом случае ставка маржи добавляется к ставке платы за пользование заемными ресурсами и величина платы лизингодателю рассчитывается единой суммой. В иных случаях маржа рассчитывается отдельно и добавляется к уже рассчитанной плате за пользование заемными ресурсами. Конкретные расчетные формулы для определения составляющих платы лизингодателю приведены при рассмотрении алгоритма построения графика лизинговых платежей. Дополнительные расходы включают возмещение страховых взносов и плату за прочие дополнительные услуги.

В проекте лизингового контракта на практике наиболее сложно верно определить сумму лизинговых (арендных) платежей, причитающихся лизингодателю. В таблице 1 представлена классификационная характеристика некоторых видов лизинговых платежей [6]